GAZETA KRAKOWSKA

Nro 66.

Z KRAKOWA DNIA 18 SIERPNIA 1819. ROKU WE SRODĘ

Z Warszawy d. 10 Sierpnia.

W. Radca Nadworny, Doktor Medycyny woysk Rossyyskich, Kawaler orderów zasługi woyskowey *Kuczkowski*, ofiarował do Muzeum Anatomicznego Wydziału Lekarskiego Królewsko - Warszawskiego Uniwersytetu:

1. Dwa preparata Anatomiczno pathologiczne. Z tych iedea rzadki dla szczególnego chorób kształtu, oba nieoszacowane dla pamiątki, iż są szczątkami rodaków, którzy przez świetne czyny bohatyrskie i znakomite zasługi w świecie uczonym dobrze się zasłużyli swoiey oyczyznie.

2. Dwa exemplarze dzieła pod tytułem: ,, de Magnetismo animali &c. ,, którego sam iest autorem, do Biblioteki Uniwersytetu. Co wszystko Królewsko Warszawski Uniwersytet przyymuiąc z wdzięcznością, oświadcza podziękowanie.

W Warszawie d. 8 Sierpnia 1819 r.

Sekr: Król: Warsza: Uniwersytetu

Jacyna.

Z Paryża d. 31 Lipca.

Król dał przybyłemu z Stambułu Margr. de Revier d. 29 b. m. posłuchanie. J. K. Mość nie wychodzi ieszcze, ponieważ ból podagry odezwał mu się znowu w lewey ręce. Podróż iego do Rambouillet daley iest odłożona.

Król pozwolił na wystawienie Marszałkowi Lannes, Xciu Montebello, pomnika w mieście Lectoure.

Georgina Hutchinson, druga z żyiących żon Jenerała Sarrazin, chce sama prosić Króla o łaskę dla swoiego męża. — Oto są niektóre z iego Badań w sądzie: ——,, Prezes: Oto iest umowa małżeńska, którąś WPan w Liwornie d. 4 Czerwca 1799 z Panną Schwartz zawarł. — Oskarżony: Nie zawarłem żadney umowy małżeńskiey. Prezes: Nie miałżes WPan z nią dziecka? Oskarżony: Nigdy nie była moią żoną. Prezes: Oto iest autentyczne pismo, które przeciwnie dowodzi. Oskarżony: Jest zmyślone. Prezes: Oto są własnoręczne WPana listy, w których usprawiedliwiając się z wielożeństwa, wyrazasz, iż niemógleś się z Panną Hutchinson żenić, ponieważ byłeś z Panną Schwartz zaślubiony. Możeszże zaprzeczyć, iż da

29 Maia 1813 ożeniłeś się w Anglii z Panną Hutchinson? Oskarżony: Na owczas zaprzestałem bydź Francuzem. Prezes: Możeszże zaprzeczyć, iż uciekłeś z obozu Francuzkiego pod Boulogne do Anglii, zabrałeś z sobą plany woyska Francuzkiego i te chciałeś Anglikom sprzedać, ale że WPanu nie ufali, odprzysiągłeś się Religii katolickiey i oyczyzny? Oskarżony: To wcale do tey sprawy nie należy. Zresztą mam tu świadectwo Prezydenta i Plebana mieysca moiego urodzenia, gdzie w r. 1816 przez 18 miesięcy bawiłem, że wiernie, aż do zbudowania dopełniałem obowiązków iako Katolik chrześcianin. Prezes: Nie zaślubiłżeś się z Panną Hutchinson. Oskarżony: Nie. Prezes: Nie stanąłżeś WPan z rzeczoną kobietą przy świadkach przed Xiędzem, który.. Oskarżony (przerywaiąc Prezesowi) to był żart. Sprawiłem Pannie Hutchinson nowe suknie i dałem iey 40,000 Fr. iż przyznasz WPan, iż żart 6cio tygodniowy dosyć drogo zapłaciłem. Prezes: Po 6 tygodniach opuściłeś WPan Pannę Hutchinson; lecz pisywałeś do niey listy miłosne, w których upraszałeś ią, aby do WPana wróciła. Zaklinałeś ią na święte związki, które was łączyły i na zakład miłości, który w swem łonie nosiła. Oskarżony: Opuściła mnie z rozpusty, i chciałem ią tylko do siebie zwabić, aby ią na stryczku na sprzedarz wyprowadzić. Prezes: Lecz własne WPana listy dowodzą, iż nieszczęśliwa WPana żona dopiero go w tenczas opuściła, gdy dowiedziała się, że byłeś poprzednio ożeniony. Jeden z przysięgłych: Na mocy iakiego prawa chciał oskarżony swoią żonę na stryczku na sprzedarz wyprowadzić? Oskarżony: Na mocy prawa, które Angielskie ustawy nadaią mężowi nad żoną. Prezes: Więc była WPana żoną. —— Panna Schwartz w iednym z swoich listów, pełnym nayszlachetnieyszych uczuciów, z obawy, aby oyciec iey dziecka nie był piątnowany, i wymawiaiąc go, wyraża myśl: czyli też gorąca strefa St. Domingo nie pomięszała mu zmysłów? Może ona słusznie sądzi. —— Oskarżony: Dziękuię za tę grzeczność; iednak o wyższym officerze tak się nie mówi. Nie skaziłem moiego honoru i chwalebnie służyłem oyczyznie. Prezes: W ten czas nawet, gdyś WPan iey chorągwie opuścił, i do Anglii przeszedł, dla oddania iedną ręką planów woyska, a odebrania drugą nagrody za zdradę.? Oskarżony; Nie wydałem żadnego planu. Prezes: Wszakże w liście do Pieczętarza chwaliłeś się WPan, iż oddałeś plany Anglikom, i w nagrodę tego miałeś zaszczyt zaproszonym bydź na obiad do Lordów admiralicyi, i dodałeś w tym liście: że masz prawo do wdzięczności każdego Anglika. Oskarżony: Jestem Gaskończyk i nie zawsze prawdę mówię. Przywiózłem do Francyi trzy tomy wypisów z Anglii, które dla Rządu wartaią milliony. Anglicy, gdyby mogli, kazaliby mnie za to obiesić.,,

Monitor ogłosił wczoray ustawę względem zamiany dóbr koronnych Neuilly, Villers i części lasu Bondy za pałac i staynie Xcia Orleanu w Paryżu.

Margr. Jumilhac, wnuk Xcia Richelieu otrzymał od Krola pozwolenie przybrania nazwiska rzeczonego Xcia. Hr. Chastellux, który ożenił się z córką Margr. Duras, otrzymał także pozwolenie noszenia nazwiska Margr. Duras.

Przybył tu dziś Xże Richelieu.

Minister spraw wewnętrznych wyznaczył gminom w departamencie Maienny, Jonny i Loarety za uszkodzenie przez grady 100,000 Fr.

Wszędzie czynione są poruszenia do kierowania w krótce nastąpić maiącemi obiorami do izby Deputowanych. Liberaliści używaią wszystkich sposobów do nakłonienia obiorów na rzecz swoich stronników, i zapewniaią, iż roialiści ledwo dwóch mieć będą tego roku z wszystkich departamentów deputowanych, a liczba stronników Ministrowskich będzie względem niepodległych iak ieden do trzech.

Z Rzymu przybył tu goniec z ważnemi doniesieniami. Dla powzięcia o nich wiadomości ziechali tu Kardynałowie Talleyrand i Beausset, tudzież Arcybiskup w Sens.

Sławny natury badacz, Faujas de St. Foud, umarł w Montelimart w 69 roku życia.

Do tego rocznego wystawienia płodów kunsztu Francuzkiego czynione są wielkie przygotowania. Na żądanie przełożonych mają stać straże woyskowe i z żandarmów dla utrzymania porządku podczas odwiedzania.

W Palays-Royal zabrane zostało pisemko pod tytułem: ,, Pustelniczek z Parmy i Placencyi ,, (le petit Pelerin.)

W Awenionie został inwalid Mameluk w iednym dniu ochrzczony, do spowiedzi doprowadzony i zaślubiony.

Mówią, iż Martynika i Gwadelupa ogłoszonemi zostaną wolnemi portami.

Szkoły wzaiemnego uczenia powiększaią się nadzwyczay w wielu departamentach. W samem departamencie Mozelli iest ich iuż 19 zaprowadzonych. Dwóch Hiszpanów Don Juan Arieta i D. Mariaro Arizmendi oglądało z szczególnieyszą uwagą urządzone w Bordeaux dla oboiey płci też szkoły w celu zaprowadzenia] ichswey oyczyznie ieżeli Duchowieństwo dozwoli.

Ośmnasto-letnia dziewczyna, Maryia Chauvet, w Rogecourt z porady 22letniey przyiaciołki otruła oyca i matkę arszenikiem. Oyciec iuż umarł, a o matce niema nadziei, żeby żyć mogła.

Jedno z pism tuteyszych mniema, iż gdyby znowu zaczęto nosić peruki, tupety i harcoby, możeby lepiey szło na świecie. Nowa moda strzyżenia głowy wystawia mózg na wszystkie zmiany powietrza; zbyteczne humory, ktore dawniey ściekały do harcoba, biią teraz na mózg, i sprawuią tam nieład. Należy przeto przywrócić peruki i harcoby.

Ministrowie mieli w tych dniach naradzenie u Margr. Dessolles na wsi.

Na gmachu Uniwersytetu zalepiono onegdayszey nocy napis: " Szkoła prawa ,, a przylepiono " szkoła Ministrow. ,,

Officer Francuzki nazwiskiem Bessieres kierował szczęśliwemi działaniami syna Vice-Króla Egipskiego przeciw Wehabitom.

Gdy tu żalą się na zbyteczne upały, piszą z Pau zachodniey Francyi, że tam naywiększe panuie zimno, które szkodzi urodzaiom.

Listy z Marsylii donoszą, iż Kapitan Fournier powracaiący z Hawanny, zatrzymany został przez korsarza rokoszańskiego, ktery zabrał mu towarow w wartości przeszło za 70,000 Fr.

Prywatne doniesienia z Hiszpanii za-

zapewniaią, iż z zaszłych w Kadyxie zdarzeń okaia się bardzo nieprzyiemnych skutków; znaczna liczba żołnierzy rozbiedź się miała do gór Grenady i Andaluzyi, a mianowicie do gor Siera Morena. W samem nawet Madrycie zdaią się niechętni głośney przemawiać.

Do Hawanny nadeyść miała wiadomość, że Francuzi, którzy wypędzonemi zostali z pola przytułku, cofnęli się na iedną z wysp rzeki Missisipi. Wyspa ta należała dawniey do Flibustyyczykow. Naczelnicy ich, z których wielu posiadaią znaczne maiątki, zostawili tych nieszczęśliwych swoiemu losowi.

Z Londynu d. 30 Lipca

P.n Canoing z powodu swoiego na stały ląd wyiazdu dał dla Xcia Rejenta ucztę. Ma on od niego miec szczególnieysze i ważne do Włoch zlecenia.

Konstabel Birch, do którego podczas uwięzienia Harrissona na Stockport strzelono z pistoletu, żyie wprawdzie ieszcze ale bez nadziei wyzdrowienia; kuli dotąd nie znaleziono i gorączka się powiększa. Z trzech ludzi, z których dwóch z nim rozmawiało, a trzeci do niego strzelił, potem wszyscy trzech uciekli, uwięziono dwoch, z których ieden nazywa się Davies, a drugi Bruce, lecz niema przeciw nim dowodow. Gazeta Times wyraża z powodu popełnienia tey zbrodni: "Chcemy ieszcze wierzyć, iż myśl popełnienia na konstablu Birch oburzaiącego zabóystwa nie była udziałem wszystkich reformatorow, ale tylko niektórych. Sam nawet Harrisson ubolewać miał nad tym czynem. Nie przywodziemy iednak tego dla usprawiedliwienia zbrodni, na którey opisanie nie znayduiemy dosyć wyrazow, ale tylko dla ostrzeżenia kraiu, aby nie poddawał się zbytecznoey obawie względem grożących mu niebezpieczeństw. Powtarzamy, iż przez stosowne użycie ustaw z strony zwierzchności, przez chętne wspieranie ich przez wszystkich przyiacioł społecznego porządku, i przez zachowanie mądrych zasad Akrykoli w zarządzaniu W. Brytanii: *Omnia cognoscere, non omnia persequi*, (wszystko wiedzieć, nie za wszystko prześladować) utrzymana na dal publiczna spokoyność zostanie. Dodać tu wszelako musiemy, nie uymuiąc się wcale za fakcyionistami, iż coś zrobić, a zrobić prędko należy, dla zelżenia powszechnego w kraiu ucisku. Regularne zatrudnienie i widok pewnego zarobku zaymą myśl rzemieslnika i robotnika, i uczynią ich głuchemi na zwodnictwa nieukontentowanych reformatorow „

W Jorkshire znayduie się 60,000 mężczyzn, kobiet i dzieci bez roboty, a zatrudnieni ieszcze robotnicy pobieraią tylko na tydzień po 4 do 6 szylingow. (Szyling wynosi Złp. 2.) w Lancashire znayduie się przeszło 40,000 ludzi w takimże położeniu. Założenie warsztatow dla ubogich nie byłoby dogodnem, ponieważ pomnożyłoby tylko liczbę towarow, ale nie ich odbyt. Naydogodnieyszy sposob byłby przeniesienie ich do osad, a prędszy ieszcze użycie ich do uprawy pustych ieszcze gruntow w Anglii i Jrlandyi.

Harrison wystąpił znowu d. 26 b. m. iako mowca na zgromadzeniu ludu względem reformy w Lancashire; lecz słowa iego były bardzo umiarkowane. Zgromadzenie to składało się z około 5000 kobiecych, a 30,000 męzkich reformatorow.

(Gazeta Goniec znayduie te liczbę za nader przesadzoną, gdyż całe to hrabstwo, wyraża, nie posiada iak 10 do 12,000 mieszkańców. Jakoż poźnievsze doniesienie podaie tylko liczbę tego zgromadzenia 500 kobiet i 2000 mężczyzn.)

Sześciu reformatorów pociągniono w Manszestrze do sądu.

Jedno z rannych pism tuteyszych wyraża: Mamy zupełną pewność, iż w Londynie znayduie się kobiece towarzystwo iedności.

Od niedawnego czasu mieliśmy tu kilka pożarów, a naymocnieyszy przy Smithfields, podczas którego kilkanaście domow zgorzało; przyczyny ich iednak dotąd nie docieczono. Dziś o godzinie 4 z południa w iedney z pierwszych naszych fabryk cukru PP. Craven i Shutt w ulicy Duncan wszczął się pożar. O godzinie 5 cała fabryka i 2 domy znaydowały się w płomieniach. W rzeczoney fabryce użytych było do roboty wielu Niemców.

Poseł Algierski miał wczoray u Xcia Rejenta posłuchanie pożegnania. —— Posłowie Francuzki, Hiszpański i Perski mieli w tych dniach długie naradzenie z Lordem Castlereagh.

Wielu znakomitych mieszkańców w Dublinie dało niedawno ucztę dla Jenerała Devereux, który w Jrlandyi dla powstańców południowey Ameryki zaciągnął 5 do 6 pułków. Lord Clancarty prezydował na tey uczcie, a Pani Odonnel dała officerom chorągiew. Woyska te popłynąć maią do St. Domingo, gdzie Mac Gregor teraz bawi.

Pod północnemi brzegami Jrlandyi schwytano teraz drugą butelkę, którą okręt Jzabella w odnodze Baffins na morzu ił.

P. Tomasz Maitland, brat Hr. Lauderdale, przybył tu wczoray z wysp Jonskich.

W okolicach naszych mamy dosyć obfite tego lata urodzaie.

Okręt Menay popłynął z Portsmutu do wyspy S. Heleny. Ostatnie doniesienia z tey wyspy zachodzą do 11 Maia.

Oto są niektóre szczegóły o wyniesieniu się mieszkańców z Pargi: Gdy dowódca Angielski zapowiedział mieszkańcom, że woysko Tureckie obeymie w krótce to miasto, lecz woyska Angielskie póty w nim pozostaną, póki mieszkańcy spraw swoich nie pokończą i nie wyniesą się, złożyli Parganie radę, po ukończeniu którey kazali dowodcy Angielskiemu oświadczyć: że iednomyslnie postanowili, iż ieżeli choć ieden Turek wnidzie do miasta, nim podana im będzie sposobność do wyniesienia się, tedy pozabiiaią swe żony i dzieci, potem walczyć będą przeciw każdey sile bądź Tureckiey, bądź chrześciiańskiey, która im obietnicy nie dotrzyma, aż do pozostania iednego tylko człowieka, któryby mógł przyczynę tego opowiedzieć. Widząc dowodca po ich przygotowaniach, że oni nie żartuią, doniósł o tem Jenerałowi Maitland do Korfu, który posłał tam zaraz Jenerała Adam. Gdy ten Jenerał do Pargi przybył, postrzegł wielki ogień na polu, gdzie mieszkańcy pozbierawszy z kościołów i cmentarzów kości swoich przodków palili. Wszyscy mieszkańcy stali we drzwiach swych domów uzbroionemi, a kobiety i dzieci oczekiwały wewnątrz swoiego losu. Ponura wszędzie panowała cisza. Jenerałowi Adam udało się nakłonić Tureckiego

wodza do zatrzymania się. Przybyła tam razem fregata z Korfu, na którą wszyscy Parganie wsiedli, i za przybyciem do Korfu po 48 Fs. na każdą głowę otrzymali. Turcy zastali w Parga dziką pustynią; ieden tylko dym z spalonych kości okazywał im, iż tam mieszkali ludzie.

Gazeta Morning-Chronicle zawiera całkowitą w 7 artykułach odezwę Lorda Cochrane pod d. 1 Marca, przez którą ogłosił zatokę Callao wraz z portem tegoż nazwiska i cały brzeg Peru od Gnyaquil aż do *Alacame* w zamknięciu, i 11 okrętami aktualnie zamyka. Nie śmie iednak uderzyć na stoiące w porcie dwie fregaty Hiszpańskie, równie iak te niej śmią na morze wypłynąć.

Niedawno wyszło we Francyi pismo o St. Domingo. Autorem iego iest Baron Pamphile de Lacroix, jenerał porucznik w służbie Haytańskiey. Pismo to zawiera wiele dokładnych wiadomości o mieszkańcach i stanie tey wyspy. "Haytanie (wyrazy iego) nie są ieszcze fabrycznym, przemysłowym i handlowym narodem. Podobnie iak Rzymianie idziemy od pałasza do pługa, a od pługa do pałasza; iesteśmy tylko żołnierzami i rolnikami. Drukarnia, którey istotnem przeznaczeniem iest rozszerzenie wiadomości, czyni codziennie postępy, i t. d. Haytanie, którzy dawniey nader nędznemi byli, staną się w krótce nayszczęśliwszym w świecie ludem. Na wzór Fenixa, którego za nasze przybraliśmy godło, powstaniemy z popiołów z większą, niżeli kiedy chwałą. Rolnictwo nie przyszło ieszcze do tego stopnia doskonałości, iak było w r. 1789, ale szybkiem postępuie krokiem do zupełnego się odrodzenia. Dochody tey wyspy przechodzą 100 mill. Fr. Roczne źródła obu iey Rządów wynoszą do 48 mill. a ich wydatki do 8 mill. Fr. Woyska obu Rządców dochodzą do 45,000 ludzi. Trzecia część tey siły zostaie zawsze pod bronią, a w przypadku napaści może się kikokrotnie powiększyć. Ludność Hayti wynosi 500,000 dusz, pomiędzy któremi 480,000 czarnych ludzi i kreolów. W r. 1789 rachowano do 600,000 ludności, pomiędzy któremi było 40,000 białych ludzi i tyleż kreolów; reszta składała się z niewolników Murzynów. Z białych bardzo mało co pozostało, a z kreolów do 25,000. Obyczaie Haytanów znacznie się polepszyły; publiczne oświecenie iest wspierane i wszelkiemi sposobami zachęcane. Żaden biały człowiek nie może na Hayti bydź właścicielem."

Podczas głodu roku 1817 w Persyi, ubożsi mieszkańcy bardzo głośno na rząd narzekali. Anglik Jehnson, bawiący natenczas w Teheran, przytacza następuiący w tey mierze przykład. Szach iechał konno przez miasto; stanął przed nim człowiek przedaiący skóry, i temi do niego odezwał się słowy: „Ty nic nie wiesz o cierpieniach ubogich ludzi, lub nie chcesz o nich wiedzieć. Kiedy z dworzanami twemi zbytkuiesz, tymczasem my ani kawałka chleba dla pożywienia się nie mamy. Jak, tylko zkąd zboże przybędzie, natychmiast go twoi ludzie zakupnią, i niezmiernie drogo nam go przedaią. W imie Boga wysłuchay próśb naszych i day nam ratunek." Szach krótko odpowiedział i poiechał w swoię drogę, a ów biedak rzekł daley w rozpaczy: Boże sprowadź Rossyian do kraiu naszego;

wtedy zaradzi się ubóstwu. Słyszał to syn Szacha, Wielkorządca Teheranu, lecz udał, iak gdyby nie słyszał. Krótko mówiąc, pozwalano ubogim narzekać, szkalować, i z głodu umierać, a ci, którzy żywnością handlowali, zd ierali iak im się podobało.

Od granic Hiszpańskich d. 10 Lipca.

Podług doniesień z pewnego źrodła teraźnieysze Ministeryium Hiszpańskie pod wpływem Posła Angielskiego P. Wellesley, nakłoniło Króla Ferdynanda do odrzucenia zawartego z Zieduoczonemi Stanami północney Ameryki traktatu względem ustąpienia obu Floryd. Oświadczenie odmawiaiące zatwierdzenia rzeczonego traktatu, ma iuż bydź wygotowane. Pierwey ieszcze posłana została do północney Ameryki nota tycząca się tego traktatu; ale żeby Rządu Ziednoczonych Stanow przeciw Hiszpanii nie roziątrzyć, podane w ney zostały nowe propozycyie do ugody. Lecz iak te przyiętemi zostaną, czas dopiero okaże. Głownym celem Hiszpanii przy układach o Florydy było, obowiązanie Ziednoczonych Stanow nie wspierania sprawy rokoszanow południowey Ameryki i zachowanie przynaymniey na pozor neutralności. Czyli to po odrzuceniu zawartego iuż traktatu będzie miało mieysce, czas okaże, ale watpić należy. P. Onis czeka los byłego Ministra Casa Jruio. Na obu tych dyplomatykow pada wina układu względem Floryd. Zdaie się, iż starano się przekonać Króla, że oba przestąpili pełnomocnictwa swoie. Zarzucaią P. Casa Jruio, który ożenił się z północną Amerykanką, że więcey sprzyiał sprawie Ziednoczonych Stanow niżeli Hiszpańskiey, i że z tego powodu upoważnił P. Onis do ułożenia się względem Florydow. P. Onis przestrzegano w Paryżu co go czeka, i radzono mu, aby pod pozorną przyczyną zatrzymał się w Paryżu poki rzecz się nie rozwiąże, lecz on przekonany będąc o przysłudze, którą Rządowi swemu uczynił, nie słuchał tey przestrogi. Zapewniaią nawet, iż spodziewał się zostać Ministrem spraw zagranicznych, co iego prożności pochlebiało. Został on w dawney Kastylii uwięziony i ma bydź do twierdzy Burgos zawieziony. Mowią nawet, że on i Casa Jruio będą pod sąd kryminalny oddanemi. Zapewniaią także, iż Poseł Angielski Wellesley odwołał dawnieysze swoie żądanie względem ustąpienia wyspy Kuby, iak tylko dowiedział się że traktat względem Floryd odrzucony został. Nie chciał on się, iak sądzą, narazić potężney w Hiszpanii partyi, która iest przeciw utraceniu Hawanny.

Z Frankfortu d. 3 Sierpnia.

Seym związku Niemieckiego zaczął letnie swoie feryie, które kilka miesięcy trwać będą. W tymże czasie ustanowiona przez kongres Akwisgrański graniczna Niemiecka kommissyia rozwiązała się ostatecznie i roziechały się wszystkie iey członki. Jedno tylko zrobiła ta kommissyia dzieło, to iest zagodziła spory między Dworami Bawarskim i Badeńskim.

Doktor Hoffmann, autor Xiążki "Swiątynia chwały Niemieckiey „ otworzył tu składkę na wsparcie Jahns i iego rodziny.

Z Bonn d. 25. Lipca.

Nie prawdą iest, co wiele gazet rozgłosiło, iakoby tu Professorowie Arndt i bracia Welker uwięzionemi byli i papiery ich zabrane zostały.

Z Tibingi d. 28 Lipca.

Kommissarz Królewski Vice-Dyrektor Soden przybył tu wczorayszey nocy i za wezwaniem rektora i dwoch urzędnikow Uniwersytetu zapieczętował w ich obecności i zabrał wszystkie papiery dwoch studentow. Dziś rano przegląda rzeczony kommissarz te papiery w obecności samychże studentow, i ciekawi iesteśmy co daley nastąpi.

Z Bazylei d. 19 Lipca.

Dziewiemy się bardzo, iż Rządy kantonow Fryburskiego i Bernenskiego dozwalaią i dopomagaią wynoszeniu się z kraiu tylu krzepkiey młodzieży, zamiast zachęcenia iey do pracy. Znayduie się w Szwaycaryi przeszło 60,000 morgow odłogiem leżącey ziemi, która mogłaby bydź uprawioną, lecz niechce się około niey robić. Lud wieyski nabrał smaku do robot fabrycznych, iako zyskownieyszych, i mniey utrudzaiących, i to iest przyczyną wynoszenia się z kraiu. Naprzod zaczęli się fabryczni robotnicy po zmnieyszeniu się naszych fabryk wynosić, a za ich przykładem idą teraz wieśniacy.

Z Sztokolmu d. 30 Lipca.

D. 27 b. m. mieliśmy ukontentowanie widzieć powracaiącego do tuteyszey stolicy z podroży do Schonen N. Króla i Następcę tronu. Mowią, iż Monarcha przedsięwezmie znowu na końcu przyszłego miesiąca podróż do Delkarlii. J. K. Mość mianował pod dniem 24 b. m. Następcę tronu jenerałem w woyskach swoich.

Podczas choroby Hr. Engeström zawiaduie ministerstwem spraw zagranicznych Hr. Weterstädt.

Poseł Angielski, Lord Strangford, miał dziś rano prywatne posłuchanie u Króla.

D. 21 b. m. uderzył piorun w wieżą twierdzy Warberg. Szczęściem, że nie trafił w pobliskości będący skład, w którym znayduie się 2000 cetnarow prochu.

Wielkorządca Norwegii, Hr. Sandels, przedsięwziął z Chrystyianii podróż do Bergen, gdzie miesiąc zabawi.

Z Kopenhagi d. 3 Sierpnia.

Nagroda, którą Xiężna Wilhelmina za ubicie kurka, iako Królowa otrzymała, składa się z 6 wielkich srebrnych świecznikow. Gazeta rządowa wyraża, iż N. Król raczył osobiście zaszczycić obecnością swoią strzelanie do kurka, gdzie przybył także Xże Ferdynand. Tak J. K. Mość iako i Xże Ferdynand raczyli wystrzelić do kurka.

Częste tego lata burze poczyniły w wielu mieyscach szkody; niedaleko Randers chłop wiozący siano został z parą koni przez piorun zabity. Tuż za nim dwa iadące z sianem wozy nie były uszkodzone. Upały są u nas ciągle nieznośne, i nastąpiło z nich wiele nagłych śmierci.

Mianowany przez Ziednoczone Stany połnocney Ameryki w mieście naszem konsulem Kupiec Rainals, został przez nasz Rząd uznany.

Mowią, iż w Holsztynie zakupione w tych dniach zostały wielkie dobra Seedorf i Hamsdorf dla Xcia Schwarzenberga za 500,000 talarow. Ma tam ieszcze bydź więcey dobr sprzedanych, przez co znaczne summy będą w obieg puszczone i podniesie się kredyt Holsztynski.

Z Monasteru d. 2 Sierpnia.

Oznaymioną tu urzędownie została ważna dla handlu prowincyi Westalskiey wiadomość, że N. Król rozkazał rzekę Lippe zrobić spławną, i na uskutecznienie tego dzieła w przeciągu lat 3 wyznaczył 217,819 talarow.

DODATEK DO Nro 66. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 18 SIERPNIA 1819 ROKU WE SRODĘ

Od brzegów Menu d. 3 Sierpnia.

W latach nieurodzaynych 1816 i 1817 Rząd Pruski właścicielom winnic w obwodzie Kobleuckim na lewym brzegu Renu od opłacanego rocznie po 120,000 Fr. podatku, który za dwa lata 240,000 Fr. wynosi odstąpił 65,000 Fr.

W Królestwie Hanowerskiem piechota ma bydź znacznie zmnieyszona; jazda zaś tylko o kilka koni w każdym Szwadronie.

Zmarły w zeszłym miesięcu w Pradze Xże Izydor Lobkowitz, urodził się w d. 16 Grudnia 1773 w Madrycie, gdzie oyciec iego był posłem Austryiackim. Był on wielkim dobroczyńcom zakładów dla ubogich w Czechach.

Pomiędzy uwięzionemi w Frankforcie z powodu odkrytych spisków wymieniaią PP. Pfeiffer i Hermanna, guwernera dzieci posłów Wirtembergskiego i Badeńskiego przy seymie związku Niemieckiego.

Sand, zabóyca P. Kotzebue, ma bydź tak dalece zdrowszy, iż przechodzi się po izbie.

Podług prywatnego doniesienia z Frankfortu u iednego studenta w Giessen znaleść miano plan przyszłey Rzpltey Niemieckiey.

Xże Kozłowski oddał Królowi Wirtemberskiemu list wierzytelny iako poseł Rossyyski.

Arcy-Xże Palatyn przeiechał przez Frankfort do Homburga.

Liczba studentów w Uniwersytecie Gettingskiem wynosi znowu 782.

Wydział filozoficzny uniwersytetu Jenauskiego udzielił pod d. 8 Lipca Pełnomocnikowi nabywców dóbr Westfalskich przy seymie związku Niemieckiego, P. Schreiber, z Kassel, w pochlebnych wyrazach dyploma na doktora filozofii.

W Paryżu zdarzył się niedawno rzadki przypadek. Biskup Amieński (X. Bombelles dawniey jenerał) dawał ślub własney swey córce z Vice-Hrabią Castega.

Nassauski Prezes rządowy Ibell przedsiębierze podróż do Szwaycaryi i do Włoch, dla rozerwania się po napadzie na iego życie przez Aptekarza Löning.

Gabinetowy Hiszpański Goniec Michel przebiegł przez Frankfort do Drezna

Vice - Admirał Hr. Verhuel, par Francuzki, i Hr. Waltersdorff przybyli do Akwisgranu.

Kawaler Torwaldsen wyiechał z Rzymu do Minchen, dla obeyrzenia Kościoła, do którego dostarczyć ma kilka płaskorzeźb z nowego Testamentu. Ztamtąd uda się do Wiednia, gdzie odbierze zlecenia roboty dla Xcia Esterhazego. Z Wiednia poiedzie do Warszawy, dla znaydowania się przy ustawieniu posągu Xcia Józefa Poniatowskiego. Nakoniec uda się do Kopenhagi, dla wynalezienia dogodnego miejsca na arcydzieło swoiego dłuta, tryumf Alexandra wielkiego wystawiaiące. Originał tey sztuki znayduie się w Kwirinalnym pałacu w Rzymie. Król Duński zamówił marmurową iey kopiią podwoyney wielkości.

Xże Angielski Devonshire zakupił w Rzymie wiela kosztownych sztuk snycerskich, a między innemi gruppy Marsa i Kupida, przez młodego Angielskiego Artystę Gibsona, ucznia Canovy, zrobione.

W. Xże Hesko - Darmstadtski odrzucił nadzwyczayne środki względem rzekomych spiskow, i rozkazał dochodzić ich zwyczayną drogą sądową.

W Paryżu wyszło niedawno pismo pod tytułem: *De la necessité pour les Rois des Souvenirs de la revolution par le Vicomte Felix de Conny*, naymocniey przeciw teraźnieyszey konstytucyi powstaiące, a wszelako nic nowego, oprocz wyimkow z *Histoire de la Revolution français par Bertrand de Molleville*, w sobie nie zawiera. Francyia podług mniemania autora iest bliską nowey rewolucyi. Zdraycy otaczaią tron. Zapobiegaiących rewolucyi środków nieznayduie autor w wiernem dopełnieniu nadaney Francyi konstytucyi i w iey duchu stanowionych liberalnych ustawach, ale chce, aby przy Królu znaydował się zawsze wysokiego stopnia urzędnik, któryby ustawicznie przypominał Królowi nayokropnieysze czyny rewolucyi, iako też d. 20 Marca 1814 i 100 dni następne (powrot Bonapartego z wyspy Elby,) aby odsuwał niegodne łaski Królewskiey osoby, a przypuszczał do niey wiernie przywiązane, to iedynie uratować może Francyią i przychylnych Króla stronnikow. — Wiadomo, iż Król od tego rocznego budżetu pobiera od narodu całkowitą listę cywilną 24 mill. Fr. a 11 mill. Fr. dla Xiążąt Domu swoiego. Posiada zatem od nowego roku więcey sposobów do wynagrodzenia emigrantow. Zapomniał zapewne autor o pomnożeniu źrodeł Króla do udzielenia łask, i obawia się nieprzyiazney skłonności tego ludu, który nałożył na siebie nowe ciężary, ażeby Króla swoego postawił w stanie do udzielania więcey dobrodziestw tym, którzy nie sądzą się nigdy bydź dosyć wynagrodzonemi, ponieważ dawna Francyia nie może bydź zupełnie przywroconą.

Z Włoch d. 28 Lipca.

W Rzymie wydany został pod d. 22 b. m. surowy edykt przeciw rozboiom w kraiach Papiezkich.

W Belluno, kraiu Weneckim, w święto w Niebowzięc a PANNY MARYI 29 Panien za pozwoleniem N. Cesarza wdziało habit zakonu S. Benedykta.

Margr. Canowa założył d. 11 b. m. uroczyście węgielny kamień na nowy wspaniały Kościoł, który w mieyscu swoiego urodzenia w Passagno własnym kosztem

wystawia.

Karussel, który pułk huzarow Xcia Rejenta Angielskiego (Frimonta) w Medyiolanie podczas pobytu N. N. Cesarstwa chciał wyprawić, odbędzie się z rozkazu Cesarza dla zabawy publiczności w d. 22 Sierpnia.

Król Sardyński darował konwiktowi Jezuitow w Turynie 60,000 Fr. dla kupienia wsi dla zabawy uczniow, która dawniey do Ministra Margr. Ormea należała.

Xże Karol Odescalchi poiechał z bratem swoim z Rzymu do Wiednia, dla oddania Arcy-Xciu Rudolfowi kardynalskiego kapelusza.

Karlsruhe d. 1 Sierpnia.

Stany Badeńskie rozeszły się. Lubo budżet nie iest ukończony, roztrząsanie iego rzuciło iednak wielkie światło względem wewnętrznych naszych stosunków, i dało poznać tak potrzeby i życzenia narodu, iako też zdatność naszych reprezentantów ludu i urzędników stanu. —— Przeczytane przy odroczeniu zgromadzenia Stanów przez Ministra spraw zagranicznych Barona Berstett pismo, iest treści następuiącey: „J. Królewicowska Mość W. Xże oczekiwał słusznie, iż w czasie trzech miesięcznego zgromadzenia Stanów więcey ważnych przedmiotów załatwionych, a przynaymniey ustawa skarbowa uchwaloną zostanie. Ale gdy słuszne to oczekiwanie nie wzięło skutku, i koszta na trzech miesięczną tylko trwałość seymu były wyrachowane, przeto widzi się J. Królewicowska Mość zmuszonym do odroczenia posiedzeń wiernych swoich Stanów, aż do drugiey połowy roku przyszłego. Z niechęcią J. Królewicowska Mość wyrazić musi, iż na teraźnieyszym seymie często nastawano na słusznie nabyte prawa i swobody, i przy tem nie naylepsze okazywano uczucia, spodziewa się iednak, iż dobry duch, który ożywiał większość, co raz większey nabierze przewagi. Przez oszczędność, iaka tylko da się zaprowadzić, zasłoniony zostanie dotychczasowy niedobór. Podana Stanom ustawa skarbowa będzie wedle art. 82 konstytucyi tymczasowo moc swoią miała. Zapewnia się raz, iż dotychczasowa kassa umorzenia będzie utrzymana, a uchwalona pożyczka 3 1/2 mill. Zr. stównie do swoiego przeznaczenia użyta.„

Z Karlsbadu d. 24 Lipca.

Wody tuteysze zaszczycone d. 21 w wieczor przybyciem Xcia Metternicha, co raz więcey zyskuią gości. Z Xciem Metternichem z Włoch przybył tu także Xże Kaunitz, a z upoważnionych przy Dworze Austryiackim zagranicznych posłow wielu się tu znayduie. Wczoray w wieczor przybył tu Hr. Münster z swoią rodziną. Mnostwo Xiążąt i Xiężniczek Niemieckich było tu lub ieszcze bawią, iak n. p. Xże Koburgski z swoią matką i siostra, Xiężna Alexandra Wirtemberska, Xiążęta Anhalt, Augustenburg, Bentheim i t. d. Jenerał Uwarow dał wczoray bal, na którym znaydowało się mnostwo zaproszonych osób. Szacowanemu powszechnie Feldmarszałkowi Xciu Schwarzenbergowi przedziwnie wody tuteysze służą.

Z Spiry d. 31 Lipca.

Gazeta tuteysza zawiera co następuie: — Wielkie i ważne w naszych czasach pytanie: czyli kraie Niemieckie doyrzałemi iuż są dla reprezentacyinego rządu, rozwiązane rownie w rzetelnym iak zaspokaiaiącym sposobie naypierwey w Bawaryi zostało. Dawnieysze usiłowania

małych kraiow, iakkolwiek poważania godne, nie mogą iść z tem, co się tam stało, w porownanie. Jnne kraie, acz nadaremnie, opierały się czasowi, i pracowały dzień i noc nad tamą, która wstrzymać miała co raz bardziey wznoszące się strumienie. Jeżeli zapatrzemy się na uchwały Kongressu Wiedeńskiego, tedy cieszyć się należy z wyrzeczonego w Bawaryi słowa: " N. Król dogadzaiąc potrzebie narodu, nadał mu konstytucyią. „ Tak więc wspaniała gwiazda oswieciła połudaiowy horyzont. Powracaiący Deputowani z pierwszego zgromadzenia stanow byli w cyrkule Nadreńskim z naywiększą radością witanemi. Wdzięczny lud wykrzykiwał wszędzie: Niech żyie Król Maxymilian Józef.

Z Rio-Jeneiro (Brazylii) d. 1 Czerwca.

Hiszpański liniiowy okręt Alexander o 74 działach i dwa inne woienne okręty, które oddawna z Kadyxu odpłynęły, przybyły do wod Amerykańskich, dla krążenia przeciw eskadrze Lorda Cochrane.

Okręt Blossom, który przybył tu z Lima z 2 mill. piastrow, odpłynął do Anglii.

Pomiędzy naszem Rządem i Artigasem zawarty miał zostać pokoy.

Z Dortrechtu d. 30 Lipca.

Wczoray przybyło tu 11 Reńskich statkow z płyniącemi do Brazylii wychodniami Szwaycarskiemi. Wszystkie statki tak są zapchane ludzmi, iż zaledwo obronić się na nich można. Zarzucaią one zawsze na noc kotwice, i ludzie nocuią nad brzegiem.

Dnia 16 i 17 Sirpnia 1819.
Cena zboż rożnego gatunku na Targu w Krakowie sprzedawanych.

Korzec	1. Zł.	gr.	2. Zł.	gr.	3. Zł.	gr.	4. Zł.	gr.
Przenicy	18	—	16	—	15	—	13	—
— Zyta	11	15	11	—	10	—	9	—
— Jęczmienia	7	15	7	—	6	15	6	—
— Owsa	5	15	5	—	4	15	—	—
— Jagieł	34	—	32	—	30	—	28	—
— Grochu	9	—	8	15	8	—	7	—
— Rzepaku	—	—	—	—	—	—	—	—

Cena Zboża
W Warszawie d. 7 Sierpnia.

Korzec Pszenicy	od Złp.	21	do 26.
— — Żyta	— —	16	— 18
— — Jęczmienia	— —	13	— 16.
— — Owsa	— —	9	— 10.
— — Grochu	— —	15	— 18

Cena Zboża
W Gdańsku d. 6 Sierpnia.

Łaszt 28 Korcy wynoszący.

Pszenicy	od Złp.	780	do 1000.
Żyta	— —	560	— 580.
Jęczmienia	— —	400	— 440.
Owsa	— —	340	— 360.
Grochu	— —	560	— 600.

Bieg Pieniędzy
W Krakowie d. 16 Sierpnia.

	Złp.	gr.
Czer. Zł. Holl: monetą Courant	19	6
— detto Cesarski . — —	19	— —
Fryd. Pruskie . . . — .	33	15
Luidor . . . . —	36	— —
zoto frankowy . . . . — .	32	— —
Szeiny Wiedeńskie za 100 — .	230	— —
Złoty ryński Szeinami . — .	1	21

DONIESIENIE

Trybunał I. Jnstancyi Wolnego Niepodległego i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa z Jego Okręgiem. Wzywa ninieyszym Sukcessorów ś. p. Leona Maławskiego, w Krakowie w dniu 22gim Listopada 1818 r. zmarłego, iako to: Maryannę Maławską Siostrę, tudzież Karola, Jozefa, Jana, i Zofią Uścieńskich z Anastazyi z Bobolewskich Uścieńskiey spłodzonych, naostatek, Władysława Bobolewskiego, aby Ciż, do obięcia tegoż spadku w przeciągu miesięcy trzech, zgłosili się, i Prawa swe produkowali. — W Krakowie dnia 13 Sierpnia 1819 roku.

W Zast. JW. Prezesa *Ostaszewski.*
Skarzyński, Sekr.